

7

การวิเคราะห์การใช้สื่อเพื่อการ เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน
ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข
ในกรุงเทพมหานคร



นายบุญส่ง แสงสว่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

ISBN 974-564-669-5

010718

I 16043504

AN ANALYSIS OF MEDIA UTILIZATION IN HEALTH INFORMATION
DISSEMINATION OF PERSONNEL IN HOSPITALS AND
HEALTH SERVICES IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Boonsong Chaengswang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-564-669-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ
อนามัยสำหรับประชาชน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและ
สถานบริการสาธารณสุข ในกรุงเทพมหานคร

โดย นายบุญส่ง แจ่มสว่าง

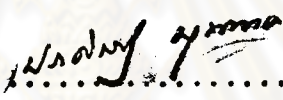
ภาควิชา โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนันท์ ปัทมาคม

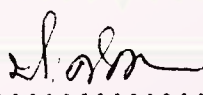
รองศาสตราจารย์นายแพทย์ นันทวัน พรหมฉลิม

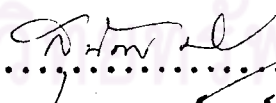



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

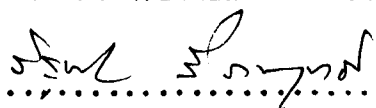

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณยาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท)


..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์นันทวัน พรหมฉลิม)


..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรุฬห์ ลีลาพฤกษ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ
อนามัยสำหรับประชาชน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและ
สถานบริการสาธารณสุข ในกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นายบุญส่ง แจ่งสว่าง

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม
รองศาสตราจารย์นายแพทย์ นันทวัน พรหมยลสิน

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๒๗



บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่
ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยสำหรับประชาชน ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลและสถาน
บริการสาธารณสุข ในกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชากร
ที่ใช้ในการวิจัยคือ เจ้าหน้าที่ผู้ใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย
จำนวน ๑๓๐ คน จากโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ในกรุงเทพมหานคร
จำนวน ๓๔ แห่ง กลุ่มตัวอย่างประชากรได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้แบบ
สอบถามที่สมบูรณ์จำนวน ๑๓๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ใช้สื่อ
ทั้งหมด ๒๑๒ คน นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยหาค่า
ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ใช้กันมากที่สุดคือมีใช้ในโรงพยาบาลและสถาน
บริการสาธารณสุข ทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร มีอยู่ ๒ ชนิด คือ สื่อประเภทเอกสาร
และแผ่นพับ และสื่อประเภทโปสเตอร์ นอกจากนี้พบว่า สื่อประเภทเทปโทรทัศน์เป็น
สื่อที่ประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด และเป็นสื่อที่เจ้าหน้าที่คาดว่าจะเป็นที่นิยมใช้
มากที่สุดในอนาคตด้วย แต่สื่อชนิดนี้กลับเป็นสื่อที่มีใช้อยู่เป็นจำนวนน้อย

เจ้าหน้าที่จำนวนมากเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งศูนย์ผลิตและบริการสื่อที่ใช้
 เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการ
 จัดอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อชนิดใหม่ ๆ ด้วย ในด้านสภาพของสื่อที่ใช้พบว่าสื่อใน
 โรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ส่วนมากยังอยู่ในสภาพไม่เหมาะที่ควร
 กำนสื่อที่ใช้เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในโรงพยาบาลและสถานบริการ
 สาธารณสุขพบว่า มาจากแหล่งสำคัญ ๓ แหล่ง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข
 โรงพยาบาล และบริษัทผู้เป็นตัวแทนจำหน่ายยา



ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analysis of Media Utilization in Health
Information Dissemination of Personnel in
Hospitals and Health Services in Bangkok
Metropolis

Name Mr. Boonsong Chaengswang

Thesis Advisor Assistant Professor Sunan Patamachome
Associate Professor Nanthawan Brahmaphalin

Department Audio-Visual Education

Academic year 1984



ABSTRACT

The purpose of this study was to analyse the media utilization in health information dissemination of personnel in hospitals and health services in Bangkok Metropolis.

Data were collected from 170 media personnel in 34 hospitals and health services in Bangkok Metropolis by means of questionnaires. The sample were randomly selected by simple random sampling. The 136 completed questionnaires or 80 percent of the 212 total media personnel were statistical analyzed in term of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The major finding of this study indicated that two kinds of media found to used in every hospitals and health services through out Bangkok Metropolis were sheet-and-folder and poster. The videotape was the most interested media for

people although it was small number in utilization. The large number of the media personnel were expected that videotape will be the most popular media in health information dissemination in the future.

The large number of the media personnel suggested that the production and services center of media for utilize in health information dissemination should be estsblish and they need the training course in the utilization of media especially the technology. The quality of media in the most hospitals and health services were unsatisfied condition.

The media were utilized in hospitals and health services found that originated from three important sources such as the Ministry of Public Health, some of hospital and some of pharmaceutical agencies.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



กิติกรรมประกาศ

ในความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม ที่ได้กรุณารับภาระเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดเวลาที่ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เขียนได้ประจักษ์ในความเป็นผู้มี ความเมตตากรุณาและ เป็นผู้เสียสละเป็นอย่างสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ปัทมาคม ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีข้อจำกัดว่าจะ เป็นเวลาที่เลยเวลาราชการหรือเป็นวันหยุดพักผ่อน ความกรุณาดังกล่าวนี้เป็นที่ซาบซึ้งและประทับใจเป็นที่สุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นายแพทย์ นันทวัน พรหมผดลิน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ซึ่ง เป็นทั้งปรัมาจารย์ทางด้านโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์และ เป็นผู้บังคับบัญชาในอดีต ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นายแพทย์ สภา ลิมพาณิชยการ ผู้อำนวยการโรงเรียนเวชนิทัศน์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้เขียน ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้เขียนใช้เวลาราชการบางส่วนเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่องนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ อาจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศขไลหาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วัชรภักย์ ตลอดจนอาจารย์ผู้พิจารณาหัวข้อทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านและเพื่อน ๆ หลายคนที่มีส่วนช่วยเหลือ และถวายทอดพระสมภารณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ให้ด้วยความจริงใจ

บุญส่ง แจ่งสว่าง

สารบัญ



บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
คำจำกัดความในการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
๒ การศึกษาขั้นพื้นฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
นโยบายการสาธารณสุขของประเทศไทย	๘
แผนงานและโครงการในแผนพัฒนาการสาธารณสุข ..	๑๐
องค์ประกอบของการสาธารณสุขมูลฐาน	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๘
๓ วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	๒๖
กลุ่มตัวอย่างประชากร	๒๖
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๖
วิธีดำเนินการวิจัย	๒๗
การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๘

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๑
๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๕๓
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕๓
กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๕๓
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
สรุปผลการวิจัย	๕๔
อภิปรายผลการวิจัย	๖๒
ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๖๖
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	๖๗
บรรณานุกรม	๖๘
ภาคผนวก	๗๓
ประวัติผู้เขียน	๘๘

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑	แสดงประเภทและปริมาณของสื่อที่มีใช้ในโรงพยาบาลและสถาน บริการสาธารณสุข ๓๓
๒	แสดงความถี่ของการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ ๓๔
๓	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทเอกสารและแผ่นพับ.. ๓๕
๔	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทโปสเตอร์ ๓๖
๕	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทภาพลึกลับ ๓๗
๖	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทสไลด์ ๓๘
๗	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทภาพยนตร์ ๓๙
๘	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทเทปโทรทัศน์ ๔๐
๙	แสดงแหล่งและปริมาณที่ไ้มาของสื่อประเภทเทปบันทึกเสียง ๔๑
๑๐	แสดงระดับความสนใจของประชาชนที่มีต่อสื่อ ๔๒
๑๑	แสดงลักษณะและปริมาณของประชาชนที่มาโรงพยาบาลและสถาน บริการสาธารณสุข ๔๓
๑๒	แสดงภาพการโคจรทั่วไปของสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ ๔๔
๑๓	แสดงเนื้อหาความรู้ด้านสุขภาพอนามัยที่เจ้าหน้าที่กองการ ๔๕
๑๔	แสดงระดับความต้องการสื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่. ๔๖
๑๕	แสดงปัญหาในค้ำานที่เกี่ยวกับเครื่องมือ ๔๗
๑๖	แสดงปัญหาค้ำานเนื้อหาของสื่อ ๔๘
๑๗	แสดงปัญหาค้ำานแหล่งที่ไ้มา ๕๐
๑๘	แสดงปัญหาการติดต่อขอความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ๕๑
๑๙	แสดงปัญหาค้ำานการเงิน ๕๒
๒๐	แสดงปัญหาค้ำานสถานที่ ๕๓
๒๑	แสดงปัญหาค้ำานบุคลากร ๕๔